

DISPUTATIO 14.
De
CONIUGIO.

Præsertim ministrorum verbi, & spiritualibus Christi
& Ecclesiæ nuptijs, quarum illi sunt conciliatores,

Quam
Dei Opt. Max: Auxilio,

P R A E S I D E

Admodum Reverendo & Excellentissimo Viro,

Dn. AESCHILLO PETRAEO,
S. S. Theol. Doct. & in Regia Acad. Aboensi Profess.
& Past. vigilantissimo, Præceptore & Fautore
suo æternum honorando,

publicè proponit
GUDMUNDUS JACOBI ROTHOVIIUS,
S. Reg. Maj. Alumnus.

Ad diem 26. Februarij horis antemeridianis consive-
tis in auditorio Majori, Anno 1647.

A B O E,

Excudebat Petrus Wald / Acad. Typogr. 1647.

Admodum Reverendo & Excellentissimo Viro,

Dn. M. NICOLAO ESCHILLI,
inclytæ Diecœfeos Calmariensis Superintendenti gra-
vissimo, ejusdemq; celeberrimæ Civitatis Past. vigilan-
tissimo, Mecenati suo magno, omnibus observantiz studiis co-
lendo & Venerando,

NEC NON

Reverend. Præcellentiss. Clariss. Præstantiss. Humanissimis & Doctissimis Viris,

D. M. Stephano Jonæ, <i>Præp. & Past.</i> in Køping Percelebri.	D. M. Laurentio Vallerio, <i>P. & Past.</i> in Höggby dignissimo.
D. M. Israeli L. Starbeckio, <i>S.S. Theol. Lect. in Schol. Calm. & Past.</i> in Liungby gravissimo.	D. M. Nicolao Holgeri, <i>Scholæ Calm. Rect. dexterimo, præceptoris suo eternum honorando.</i>
Dn. Petro Æschilli, <i>Præp. & Past.</i> in Arbÿ longè meritis.	Dn. Jonæ Jonæ, <i>Past. in Gerhösa fidelissimo.</i>
D. M. Olaø Holgeri, <i>Præp. & P. in Söderåtrapervigili.</i>	Dn. Svenoni Holgeri, <i>Pastori in Torsås solertissimo.</i>
D. M. Petro Ungio, <i>Schola Calm. Correct. optimè merito.</i>	Dn. Danieli Cygneo, <i>Past. in Sandby diligentissimo.</i>
D. M. Bergero Bergeri, <i>Past. in Tärflunda indefeso.</i>	Dn. Petro Jonæ Rothovio, <i>Past. in Arbÿ integerrimo.</i>
D. M. Jonæ Lippio, <i>Concionato-ri arcis Calm. maximè industrio.</i>	Dn. Aroni P. Stolpio, <i>Pestori in Madestö attentissimo.</i>
Dn. Erico Bergeri, <i>Past. in Långe lödth impigerimo.</i>	Dn. Elao Olai, <i>Past. in Höggby laudiss. præcept. olim diligentiss.</i>
Dn. Magno P. Stolpio, <i>V. D. Ministro in Ulhem paratissimo.</i>	Dn. Magno M. Beckio, <i>Schola Calm. colleg. laboriosissimo.</i>

Illi Patrono, his Patribus, Praeceptoribus ac Promotoribus multis nominibus pie suspiciendis: hoc exercitium Theologicum ad declarandum animi gratitudinem & certam sui promovendi spem consecrat dicat & offert

Respondens.

THEISIS I.

ET tertia die nuptiæ factæ sunt in Cana Galileæ: Eterat Mater Jesu ibi. Vocatus est autem & Jesus & discipuli ejus ad nuptias, Joh.2. v.1.2. Hœc historia nonnulla nobis suppeditat, quæ ad orthodoxæ nostræ sententiae de Conjugio Sacerdotum confirmationem faciunt, si ad circumstantiam loci temporisq; saltē non respiciamus.

II. Varia sunt de temporis circumstantia Nuptiarum opiniones, quis dies ille sit tertius à quo numerandus sit dies iste,

Augustinus Serm: 154. de tempore, statuit diem tertium fuisse diem Dominicum. Verba eius ita habentur: Venerabilis est hæc dies, qui Dominicus dies, & dies primus atq; perfectus est, & dies clarus, in quo vila est prima lux. In quo transgressi sunt filii Israël mare rubrum siccis pedibus, & in quo pluit manna filiis Israël in deserto, & quo Dominus baptizatus est in Iordanè, quo vinum de aqua in Cana Galileæ factum est. Quo benedixit Dominus quinquaginta panes, quibus satiatavit quinquaginta milia hominum. In quo resurrexit Dominus à morte. Quo intravit Dominus in domos clausas, ubi erant discipuli congregati propter metum iudeorum. In quo spiritus sanctus descendit in Apostolos. Et in quo speramus Dominum nostrum Iesum Christum ad iudicium venturum. In quo die omnis creatura reformabitur in melius, ut sol & luna seprumplum lumen accipient, & sancti homines vitam æternam propter merita bonae obedientie recipiant à Deo.

III. Sponsus quis fuerit in his nuptijs, non indicat Evangelista. Ruperti temporibus communis ferebat opinio Johannem Evangelistam fuisse Sponsum, quem iubere volentem dominus de nuptijs reuecavit.

IV. *Opinonem hanc cupide amplexi sunt Monachi Cœlibes, Johannes Major, Ludolphus, Dionysius Chartusianus, Eccius, Bonaventura, Antoninus: Et ex recentioribus, Jesuitæ, Barradius Franciscus Costerus, paradoxon hoc suum inde extruenter, quod religionis causa dirimere liceat matrimonium...*

V. *Sed veteres, Johannem Evangelistam, nunquam duxisse Uxorem magno consensu tradunt. Epiphanius hæresi 51. confirmat Johannem absuisse à nuptijs. Niceph. lib. 8. c. 30.. Sponsum facit Simonem Chananeum...*

VI. *Absurdum sane est Christum revocasse Sponsum de nuptijs, quandoquidem eo venit, non improbandi, multò minus retractandi: sed approbandi, confirmandiq; matrimonij causa. Et Christus ipse matrimonium nunquam tollat, sed non continentibus potius persuadeat.*

VII. *Quare autem nomina Sponsi & Sponsæ non exprimantur ab Evangelista, videntur sequentes esse causæ: 1. ut quorumcunq; hominum conjugia, modo sint legitima, Deo A PROSOPOLI PT I accepta & grata esse credamus. 2. Ut in ijs non simus curiosi, quæ citra salutis periculum ignorari queunt. 3. Utq; nos etiam nuptias propter se, velut ordinacionem Dei, non propter cognitionem vel necessitudinem ali-*

aliquam: neq; ob personarum respectum veneremur: siquidem Appstolus ad Heb. 13:4. non inter affines duntaxat, aut digniores, sed inter quoscunq;, immo inter omnes & modis omnibus, ut exponit Oecumenius, nuptias vult esse honorabiles.

VIII. Quod Christus has nuptias adierit una cum matre & discipulis, inde appareat, nuptias esse ordinationem Dei; Approbari a Christo: Christum in piorum nuptijs presentem esse: nuptias esse honorabiles, esse dignas, quae praesentia sanctorum ornentur. Hinc author Epistolæ ad Hebreos cap.13. v.4. dehortatus a scottatione, quæ est opus Diaboli, & deformatio ordinationis divina ait: Honorabile est inter omnes conjugium & thorus immaculatus.

Quid ergo sit sentiendū de ijs, qui contra ordinationem Dei: Contra approbationem Christi: Contra testimonium Spiritus Sancti conjugium vel extenuant vel damnant, non est difficile judicare ijs, qui sciunt, quicquid contra verbum Dei dicatur, proficiisci a Sathanā hoste Dei.

IX. Ut alios de conjugio male sentientes, Tacianum & illum secuti Encratitas, aliosq; id generis fanaticos non commemoremus; Pontificij certè magnâ afficiunt statum conjugalem ignominiâ, qui errores veterum Haereticorum revocantes, non tantum magnæ hominum parti, suis nempe Monachis, Monialibus &

Sacerdotibus, conjugio (quod tamen sacramentum esse volunt) interdicunt eaq; unâ lege, borrendis flammarum libidinibus & coedibus innumeris totum Christianum orbem repleverunt. Sed ipsi quoq; ordinis ini- qui sunt, quod dictum Rom.8.v. 8. Qui in carne sunt, Deo placere non possunt, ad conjugium detorquent: atq; eos qui in conjugio vivunt immundos, contaminatos & carnales esse scriptitant, qui nec Deo placere, nec deprecantes à Deo exaudiri possint.

X. Sentire autem Pontificios tam ignominiosè de statu Conjugali, eumq; propterea interdicere Sacerdotibus, alijsq; personis, Monachis & Monialibus, patet ex concilio Trident: Sess: 8.12. Novemb: Anno 1563. Can.9. Si quis dixerit, Clericos in Sacris ordibus constitutos, vel regulares, castitatem solenniter professos, posse matrimonium contrabere, contractumq; validum esse non obstante lege Ecclesiastica, vel votio, & oppositum nihil aliud esse quam damnare matrimonium, posseq; omnes contrabere matrimonium, qui non sentiunt, se castitatis (etiamsi eam voverint) habere donum, Anathema sit: Cum Deus id rectè petentibus non deneget, nec patiatur nos supra id, quod possimus, tentari. Can.10. Si quis dixerit, statum conjugalem anteponendum esse statui virginitatis vel cœlibatus, & non esse melius ac beatius, manere in virginitate aut cœlibatu, quam jungi matrimonio, Anathema sit.

XI. Nec

XI. Nec solum prohibent Pontificij quo minus Clerici ipsimet uxores ducant, sed inter dicunt etiam Sacerdotibus nuptias frequentare. In Concilio Agathensi Can.39. hæc leguntur: Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, vel deinceps quibus ducendi uxores licentia non est, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia; quæ verba inserta sunt etiam decreto Gratiani, Part. I. distin&t. 34. Can. 19. Ideo Chrysostomus, nuptijs, inquit, Christus interesse voluit, ut errorem eorum excluderet, qui nuptias damnant.

XII. Pro Conjugio Sacerdotum afferendo nonnulla argumenta libet adferre, cum generalium specialia.

XIII. In Genere notetur: Deum in conjugij institutione nullum ordinem vel statum exceperisse, nulli conjugium interdixisse. Siquidem ita in genere libertatem matrimonij concessit dicens: Non est bonum hominem esse solum. Faciamus ei adjutorium, quod sit coram illo, juxta vel circa illum. Nullum enim animal associabat se homini, ut in multiplicatione & sustentatione ipsi esset adjumento, ut inquit Luth. in Scholio. Hic non audimus interdictas esse nuptias, sed liberas, concessas q̄ omnibus hominibus, Politicis, Oeconomicis & Ecclesiasticis.

XIV. Ir-

XIV. Inde Epistola ad Hebreos suppeditans horam
verborum commentarium, latitudinem hujus permisso-
nis indicat contrahendi matrimonij, hunc in modum
verba faciens: Honorabile conjugium in omnibus
& thorus immaculatus. Fornicatores enim &
adulteros judicabit Deus, Heb. 13. v. 4. Omnibus
itaq; uti frui licet illis, quæ sine ullo discrimine cui-
vis permissa & concessa sunt.

XV. Sancti Patriarchæ in conjugio vixerunt, non
metuentes quidquam impedimenti, sive ad propriam
sanctitatem sive ad salutem. Nec ullibi legitur, quod
Deo displicerit, Patriarcharum vita conjugalis. De
Enoch scribitur in Epist. Iudæ v. 14. Quod prophe-
taverit dicendo: Ecce venit Dominus in sanctis
millibus suis. De hoc dicitur quod genuerit Mathu-
salem, quod ambulaverit cum Deo, genueritq; nibilo-
minus filios & filias.

XVI. Ambulavit Enoch cum Deo hoc est pñ
alijs diligenti studio tractavit verbum Dei & ut San-
ctus Propheta hortatus est passim homines ad timo-
rem Dei, & poenitentiam, prænuncians poenam uni-
versalem quam postea diluvium attulit, & pro fidel-
ibus suis laboribus, ab impijs multa malæ perpeccus est,
Gen. 5. v. 21. 22.

XVII. Melchisedech summi Dei sacerdos, qui
putatur esse Sem, maritus fuit, uxorem & liberos ha-
buit

buit, Gen. 14. & c. II. v. 10. De Abrahamo constat quod fuerit Propheta Gen. 20. v. 7. Cui Deus saepius apparuit. In quo ipsum non impedivit status conjugalis, adeptus est nihilominus nomen honorabile, ut dictus sit pater omnium credentium: Et ejus uxor, mater dicta omnium fidelium mulierum. Rom. 4. v. 16. 1. Pet. 3. v. 6.

XVIII. Noah ipsis Dei iudicio justus pronunciatur. Dixit Dominus ad eum ingredere tu & omnis domus tua in Arcam: te enim vidi justum coram me in generatione hac Gen. 7. v. 1. Noe inventit gratiam coram Domino. Gen. 6. v. 8. Ideoq^e Conjugium in quo vixit Noah non erat impedimento quo minus Noe justus pronunciaretur, justus esset coram Domino. Quis etiam Sacerdos exitit tempore diluvij preter Noachum ipsum vel ejus filios? Ipse finito diluvio egressus ex Arca aedificavit Altare Domino: Et tollens de cunctis pecoribus, & volucribus, mundis obtulit holocausta super Altare. Odoratusque est Dominus odorem syavitatis. Gen. 8. v. 20. 21.

XIX. De Enoch scribit Chrysostomus: Audiant mariti & uxores, & discant justi virtutem, nec putent nuptias in causa esse quo minus quis Deo placat. Nam idcirco divina scriptura semel atq^e iterum id significavit dicens: Genit Mathusalah, & tunc

placuit. Et idem ingeminat ac repetit dicens: Et placuit: ut ne quis arbitretur, obstatum virtutis esse conjugium: Et de Noacho: Vide iterum alium justum cum uxore & filiis, qui bona operando placuit Deo, & disperdientem omnibus virtutis viam eligit, & neq; nuptijs neq; filiorum educatione prohibitus est.

XX. In specie notetur: Sacerdotum & Levitarum in V.T. magna debebat esse sanctitas & puritas, uti præcipitur, Lev.21. Et illi erant etiam conjugati, nec propter conversationem cum uxoribus ab Altare Domini repelluntur.

XXI. Invenio inquit. Chemnitius in Examine Concilij Trident. part.3. pag. 71. In Veteri Testamento, ubi externa levitica puritas exactissime in Sacerdotibus requirebatur, non tantum usum consuetudinis conjugalis Sacerdotibus concessum, sed textus manifeste dicit, Lev.21. Sacerdotes ducant uxorem, sed non scortum, nec repudiatam. Et ne de gregarijs tantum Sacerdotibus priusquam ad ministerium assume rentur, hoc intelligatur, Expressè de ipso Pontifice seu Sacerdote magno, etiam postquam unctus & consecratus fuerat dicit Virginem ducet uxorem: Et in illo loco hoc scribitur, ubi de sacerdotibus Deus expressè dicit Sancti estote, quoniam ego Sanctus sum. Nec valet Syricij elusio propter vices sacerdotales, in V.T. hoc toleratum. Annis enim amplius quadri-

gentis, priusquam Vices illæ à Davide instituerentur, Deus illo etiam tempore quando Pontificem quotidie manè & vesperi oportebat offerre. Exod. 29. Concedit ipsi ut ducat uxorem. Et Ezechiel describens formam novi templi tanquam ideam typicam Ecclesiæ N.T. (neque enim Zorobabelis templum ideam Ezechielis expressit) cap. 44. dicit: Sacerdotes non viduam aut repudiatam, sed virgines, Israëlici generis uxores ducent.

XXII. Prophetas eximios istos Ecclesiæ doctores uxores habuisse constat. Ezechiel de se ipso scribit, quod habuerit uxorem, quæ ab ipso Deo desiderium oculorum Prophetæ vocata sit, cuius obitus Prophetæ etiam prædictitur. Ezech. 24. v. 16. & seq:

XXIII. De hoc & alijs Prophetis scribit Chrysostomus, Hom. 56. in Matth. Prophetæ quidem omnes & uxores & domos habebant sicuti Jesaias, Ezechiel, & eximius ille Moses, & nihil hinc virtuti illorum fuit impedimento.

XXIV. Jeremiæ Prophetæ quidem interdixit Deus conjugium, non quod in se id ipsum illicitum esset, quasi ille ut vir sanctus in Conjugio vivere non posset, sed ad tempus hoc prohibetur videlicet propter instantia pericula patriæ vastationem & mala quæ in illa experirentur Judæi, in qua minorem modestiam Prophetæ sentiret uxorem non habens. Sic &

alii inhibitiones Prophetæ præscribuntur, quæ ad tempus saltem observandæ erant.

XXV. *Videamus autem, hanc prohibitionem conjugij Prophetæ, & illius causas ex ipso Prophetæ. Et factum est: verbum Domini ad me dicens: Non accipies uxorem, & non erunt tibi filii, & filiae in loco isto. Quia hæc dicit Dominus super filios & filias, qui generantur in loco isto, & super matres eorum, quæ genuerunt eos: Et super patres eorum, de quorum stirpe sunt nati in terra hac. Mortibus ægrotationum morientur: non plangentur, & non sepelientur, in sterquilinum super faciem terræ erunt: Eli gladio & fame consumentur: Et erit cadaver eorum in escam volatilibus cœli, & bestijs terræ. Hæc enim dicit Dominus: Ne ingrediariis domum luctus, neq; vadas ad plangendum, neq; consoleris eos: quia abstuli pacem meam a populo isto, dicit Dominus, misericordiam & miseraciones. Et morientur grandes, & parvi in terra ista: non sepelientur, neq; plangentur, & non se incident, neq; Calvitium fiet pro eis.*

XXVI. *Christus nullibi cœlibatum præcipiebat. Dicit vero se omnia tradidisse discipulis, quæ a Patre in mandatis habuit. Joh. 15.v.15. De quibus etiam postea per Spiritum Sanctum eos admoneri voluit, ipsis illa ipsa a Christo prius sibi commendata, suggeri. Joh. 14.v.26 & Matth. 19. Ubi de Conjugio Christus peculiariter agit, & Conjugium ad primam illius institutionem revocat, ac per eam improbat Poligamian, & levitatem deserendi conjuges, discipulis non prohibet Conjugium, sed quando illi dif-*
fici-

ficilem statum esse Conjugium ajunt, si prima institutio
Conjugij servetur, & conjugiu non ita soluatur, sicuti
hactenus Iudæi parum religiose legem istam servarunt,
Christus eis Conjugium neque mandat neque prohibet.
Dicunt ei discipuli ejus, inquit Matthæus: Si ita est
causa hominis cum uxore, non expedit nubere,
Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud,
sed quibus datum est. Sunt enim Eunuchi, qui
de matris utero sic egressi sunt: Et sunt Eunuchi,
qui facti sunt ab hominibus: Et sunt Eunuchi
qui seipso castraverunt propter regnum cœlo-
rum. Qui potest capere capiat. Tertium
genus castrationis oportet esse Spirituale, voluntaria
nempe castitas, alioqui eadem esset cum secunda, que
corporaliter fit. Inquit Lutherus in Scholia in b.l.

XXVII. Apostoli Christum Dominum & Ma-
gistrum suum, verba vitae æternæ habentem, sequen-
tes, nulli ordini vel statui conjugium prohibuerunt, immo
ipsi in Conjugio vixerunt fere omnes, si Johannem & Pau-
lum excipiamus, Teste Ambroſio in 2. ad Cor. 1. r. Tom. 5.

XXVIII. Paulus expreſſè dicit: Legitimum
matrimonium non pugnare cum ministerio N.T.
obſervandum ut recte monet Chem: in Exam; Conc:
Trid: part: 3. pag: 71. Quod Pontificij singant Pau-
lum. 1. Tim. 3. Conjugatos quidem admittere ad
Presbyterium, ſed eo ipſo prohibere, ut qui jam Pres-
byteri facta ſunt, non contrahant matrimonium.

Ipse verò Paulus cap. sequenti dicit, esse menda-
cium & doctrinam Daemoniorum, si quis prohibeat
contrahere matrimonium. Et omnino frivolum &
ineptum est concedere, Episcopum posse bona con-
scientia uxorem habere, & consuetudine Conjugali u-
ti, mox autem fingere, esse peccatum contra conscienciam,
si uxorem ducat. Eadem enim sophistica
est, qua Vintoniensis Anglus locum Pauli i. Cor.
7. voluit eludere. Eum qui in Conjugio ad fidem
Christi vocatus esset, propter vitandam fornicatio-
nem uxorem habere. Non autem sequi, cum qui coe-
lebs conversus esset, si continere non posset, ad vitan-
dam fornicationem posse uxoremducere. Quod idem
est ac si quis fingeret, quando. Christus dicit Marc.
9. Habete saltem in vobis. Et cap. 12. Habete fi-
dem Dei: hanc esse sententiam, ut qui jam habent, te-
neant, & usurpent saltem & fidem. Qui verò non
habent, nullo modo debere saltem acquirere, aut fidem
concipere: Aut si Anabaptista contenderet, cum
qui jam in officio magistratus constitutus sit, posse illud
bona conscientia administrare, sed officium illud de no-
vo suscipere, neminem bona conscientia posse.

XXIX. Nec primitiva Ecclesia conjugium
Sacerdotibus interdixit, ut etiam ipsum jus canoni-
cum sive Pontificiū sequentibus verbis clare testatur:
26.q.20. Can. 1. Sors. Antequam Evangelium claresceret, multa permitte-
bantur, que tempore perfectioris disciplinae penitus sunt eliminatae.

Copie

Copula namquia Sacerdotalis nec Legali, nec Evangelica, nec Apostolica, auctoritate prohibetur: Ecclesiastica tamen lege penitus interdicitur.

XXX. Quintus Canon Apost: ita habet:

Episcopus aut Presbyter, aut Diaconus uxorem suam prætextu religionis non abiicit: si abiicit, segregator à communione, si perseverat deponitor Item, Can. 50. Si quis Episcopus aut Presbyter, aut Diaconus, aut qui quis omnino de Sacerdotali consortio, nuptiis, & carnisbus, & vino abstinuerit, noti propteræ, quod mens ad cultum pietatis reddatur exercitatio, sed propter abominationem oblitus, quod omnia pulchra valde, & quod masculum & feminam Deus creavit hominem, sed diffamacionibus lacescens creationem Dei, vocat ad caluniam, aut corrigitor, aut deponitor, & ex Ecclesia reijcitor, consimiliter laicus.

XXXI. Ex allatis rationibus satis superque; patet, non esse peccatum, si quis in ministerio Ecclesie constitutus, continere non potest, matrimonium contrahat, quodque; nihil decedat de officii auctoritate, vocationemque; irritam non faciat.

XXXII. Nulla itaque est ratio Becani, negantis vocationem Lutheri fuisse legitimam, ex eo quod uxorem duxit & quidem Monialem, indeque illum infamem quasi fuisse jure Cœsareo, quia is jure Cœsareo infamis est, qui nuptias cum ea constituit quam uxorem ducere vel non potest, vel fas non est (L. Quid ergo, ff. De his qui notantur infamia) Becanus Tom. 5. opusculorum pag. 122. Ubi etiam Calvinum factò & jure infamem fuisse ait, quod Novioduni in Picardia propter crimen Sodomiæ publico judicio condemnatus sit ad pœnam ignis quia & tn. pœna per intercessionem Episcopi inustulationem ferri carentis mutata sit.

XXXIII. De Calvino viderint Calviniani, Ad
res ita se habeat, prout refert Becanus dicto loco ex
Bolsecio Medico Lugdunensi in vita Calvini. Nos
pro Lutherò respondemus: Quod si vel jus Cæsa-
reum, vel jus Canonicum audet prohibere quod ver-
bum Dei toties liberum pronunciat, minime prohibitio
ista valebit. Si ergò jus istud prohibeat conjugium inter
Monachum & Monialem, sine fundamento aliquo
ex verbo Dei, utiq; ista prohibitio nullius est valoris.
Vota autem ista Monastica de cælibatu qualia sint, &
in quantum obligent, prolixè docet Lutherus de votis
Monasticis, ubi inter alia hæc leguntur: Cœterum
conscientiae nostræ muniantur eo, quod evidentibus
certisq; Scripturæ testimonij probavimus. Votum
Monasticum ex natura sua adversari verbis Dei, E-
vangelio, fidei, libertati Christianæ, præceptis divi-
nis, ut communem sensum & ipsiusmet contradictione-
nem taceam. Ex naturâ suâ dico, quod non negem,
sanctos viros hac perversitate feliciter usos & mira-
culo divino servatos, sicut mortem, crucem, mala
mundi natura sua adversus fidem pugnare dico, quibus
tamen Christus & sui beneusi, glorificati sunt. At
nemo vovet exemplum sanctorum, qui malo bene sunt
usi, sed ipsum malum vovent omnes. Neg; enim ul-
lus vovet, eo Spiritu se victurum, quo vixit Bernhar-
dus. Hoc enim necessarium est, nec sub votum ca-
dere

idere potest, Et ab initio Et votum Et ceptum est in baptismo. Sed legem factorum seu opera legis, justicias carnis, easq; non nisi humanitas inventas Et statutas vovent, quas Deus in N. T. prohibuit, ut probavimus, quæ Et natura sua ad interitum perducunt, specie Et ratione sapientiae suæ.

XXXIV. Negat dicto loco Beccanus, vocationem Lutheri illegitimam fuisse ideo, quod Lutherus à Diabolo acceperit doctrinam suam de abroganda Missa.

XXXV. Cui idem Respondemus quod Hosio Respondit Jacobus Andreæ, hoc ipsum obiicienti Lutheranis, Verba Jacob: Andr: hæc sunt adversus Stanis: Hos: pag 355. Quam perverse inquit exagitat tentationem Sathanæ in Lutherò factam de sacrificio Missæ, (sic enim cogitationes & ignita tela Sathanæ appellat, quæ sibi infixa erant.) Atq; inde assumit: Lutheri doctrinam esse à Diabolo profectam. Verum si quis, quæ eo loco scribuntur, diligenter expendat, extremam maliciam Hosii deprehendet. Docet enim Luth. Sathanam ab initio proponere vera, quibus postea ad desperationem hominum conetur abuti: sicut verum erat, quod Sathan Judæ dixerat in corde, Innocentiam sanguinem prodidisti: *Sed quod idem inferebat:*

Vade ergo & suspende te, non sequebatur necessariò, modo per veram pœnitentiam ad gratiam Christi surrexisset. Ita verum est, quod Lutherò dixit Sathan, h.e. per cogitationes suggestit, cum Missando contra institutionem Christi feceris offerendo panem Et vinum, quæ Christus iusserit distribuere, ideo præter panem Et vinum nihil obtulisti aut spectandum propo- suisti, quo spectaculo horribilis idolatria abs te multis annis est perpetrata. Hoc fateri cogebatur Lutherus, sed quod volebat malignus, ut talibus cogitationibus ipsum conficeret, id cum per gratiam Dei animadverteret, respiravit. Nec Sathanæ hoc inventum

esse affirmat, sicut tu claritas impudens os. Sed Spiritus Sancti collectio, qua cum Lutherus agnoscet horribilem Idolatriam, ejus agnitione abuti voluit Sathan, ad extingendum Lutherum. In summa Lutherus hac ipsa disputatione ostendere voluit, quam probè à Spiritu Domini bono pariter & maligno exercitatus fuerit, donec de abroganda missa privata consilium ceperit, quod non auctore Diabolo sed Spiritu Sancto perfecisse, ea quæ sequuntur & præcedunt in eodem libello satis demonstrant argumenta, quibus portæ inferorum non prævalere possunt.

Manifesta igitur calumnia est, quod Hosius infert, Lutherum hanc doctrinam à Sathan accipisse, quam per Spiritum Christi expresso Dei verbo non sine lucta edocetus esset, qua Sathan abuti volebat, sicut exemplo declaratum est. Ac probè sciebat Lutherus, fore ut his verbis offendantur Papistæ, quibus voluere est carpere non docere, quapropter voluit in illorum gratiam proepiplettein ut quid scriberet animadverterent, seq̄ illorum perversas & malignas interpretationes non curare.

XXXVI. Ceterum sine dubio Beccanus fallitur in hac accusatione ministerii Ecclesiastici nostri, quando sic scribit in disputatione de vocatione ministrorum N. vi. & V. ii. Thes. 52. & 53. Pudendum est, quod dicamus: Sed tamen dissimilare non possum. Adeo nihil antiqui moris & pietatis est apud Lutheranos & Calvinistas in hoc Ministerio Ecclesiastico, sq̄ quo agimus, ut opifices, Advocati, ad nutum aliquius Comitis aut Baronis, & non raro, ad imperium alicuius feminæ, publicè Cathedram ascendere, & Ministerium usurpare non erabescant. Et rursus, si aliter Dominis visum sit, Ministerium deserere, & ad opificium redire cogantur.

Novi etiam, qui in ipso Ministerii exercitio, tanta servitute suis Dominis temporalibus obnoxii sunt, ut sine ipsorum expresso consensu, nec ministerium

Ministrum suum tueri, nec Lutheratum religionem defendere, nec illius defen-
dendæ causâ cum Catholicis, vel voce, vel calamo disputare auderant.
In qua re duplex peccatum est. Alterum Dominorum secularium, qui ar-
rogant sibi potestatem, quam non habent. Alterum Prædicantium, qui &
auctoritate Ecclesiasticam prostitunt, & homini plus tribuunt, quam Deo,
cuius tamen Ministros se proficitur. Longè aliter Apostoli, qui in simili
causa dicebant: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus, Act. 5.v.29.

XXVII. Nuptiæ quibus Christus inter fuit in
Cana Galileæ, admonent nos de nuptijs Christi &
Ecclesiæ, quæ sunt mysticæ nuptiæ. Videtur etiam
Christ° voluisse sua præsentia in nuptijs istis natura-
libus, admonere, nos de nuptijs Spiritualibus, inter
se & suam Ecclesiam, quas nuptias p̄ij ministri ver-
bi conciliant, uti Apostolus de seipso scribit. 2.Cor.
21.2. Despondi vos uni marito Christo.

XXXVIII. Fit autem mentio paſſim in Scriptura
Sacra harum nuptiarum, Christi & Ecclesiæ videlicet. Oſeæ.
2.v.1.2.20. Cant.1.2.3. c. Ezech. 16.v.7.8. 2. Cor. II. v.2. A-
poc.19.v.17. Matt.22. v.2. Eph.5. &c. Vocatur etiam Chri-
ſtus Sponsus Ecclesiæ, Matt.9.v.15. cap.25.v.6. Joh.3.v.29.

XXXIX. Quicquid autem hic de Ecclesia dicitur, de singu-
lis ejus membris seu de Christianis & fidelibus omnibus intelli-
gendum est. Cum his Christus Spirituale contraxit coniugium. Chri-
ſtus enim Propheta, ex voluntate & beneplacito patris publicâ verbi legis &
Evangelii prædicatione omnes homines ad penitentiam, fidem & salutem
vocat: nec perire quemquam vult: sed omnes ad cognitio nem veritatis veni-
re converti & salvati cupit. Quia vero plurimi verbum ipsius respuunt, nec
eum audire volunt, quem pater de celo nobis commendavit: Ipse Ecclesiam
sibi in toto orbe colligit, quam ut, Rex, administrat, regit, fovet, tuerit,
ornat.

XL. Ceterum ex locis Scripturæ allegatis, in qui-
bus mentio fit conjugij Spiritualis Christi & Ec-
clesiæ, coniunctionem Propheticam Oſeæ.2. perpenda-

*mus, ubi de legibus utring^{que}, servandis in hoc conjugio
Dominus ipse loquitur: Desponsabo te mihi in justi-
tia & judicio, & in clementia, & in misericordia:
& desponsabo te mihi in fide, & cognosces Je-
hovah.*

XLI. In his verbis Propheta ad ostendendam
arctissimam copulam Christi & Ecclesiæ despon-
sationis, quinq^{ue} hujus dispensationis circumstantias
ponit.

XLII. 1. *Enim ter repetit promissionem despon-
sationis perpetuò duraturæ. Desponsabo, ait, te
mihi in perpetuum. Hæc Cœbra promissionis repe-
titio opponenda est desperationi & indignitati. Nam
in promissionibus divinis, non tam nostram indigni-
tatem, quam Dei veritatem in promissis prestandis
spectare oportet.*

XLIII. 2. *Fædus desponsationis ratum fore polli-
cetur, cum ait: Desponsabo te mihi in justitia & ju-
dicio, id est, fædere firmissimo & in violabili, ut quod
& justum sit. & a reculo judicio profectum.*

XLIV. 3. *Ne quis desperet aut existimat, priores sordes &
formicationes abominabiles impedire posse hanc novam desponsa-
tionem, addit: Desponsabo te mihi in clementia & mi-
sericordia, quasi dicit: propitius ero iniquitatibus ejus, &
peccatorum ipsius non recordabor. Ego enim sum, qui ex mera
bonitate & misericordia mea, deleo iniquitates & abluo immuni-
tatem prioris formicationis, ut mihi virginem puram despon-
sem. Modus hujus purgationis & ordo pulcherrimus:*

monstratur à Paulo, qui in hunc modum scribit, Eph. 5. v. 25.
Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea,
ut eam sanctificaret, mundans eam lavacro aquæ in ver-
bo, ut statuat ipsam sibi gloriosam Ecclesiam, non ha-
bentem maculam aut rugam, aut quid hujusmodi, sed
ut sit sancta & immaculata. Clementia ergo sua & miseri-
cordia ex immunda fornicaria, puram, virginem facit, hanc la-
vat, hanc ungit, hanc vestit, hanc pascit, hanc potat. Lavat
sangvine: ungit Spiritu: Vestit stola justitiae & sancti-
moniae: Pascit carne sua: Potat aqua seaturiente, in
vitam æternam, in qua dulcissimo complexu mariti fruetur in
omnem æternitatem, ubi erit hec Sponsa perfectè munda, perfe-
ctè sine ruga, & macula, que hic tantum imputatione & inchoa-
tione munda esse poterit. Hinc est, quod Sponsa Christi &
nigra & formosa à Salomone dicitur. Nigra ob superio-
rem inpietatem: Formosa propter pœnitentiam. Nigra
propter infidelitatem: Candida propter fidem. Nigra
propter reliquias peccati: Candida & formosissima propter
justitiam Christi, qua ut infinito splendore nitet. Nigra pro-
pter cruentem: Formosa propter spiritum consolantem, & Spem
glorie promissæ.

XLV. 4. Explicat Propheta, qua lege fiat hæc de-
sponsatio Christi & Ecclesiæ cum ait: Desponsabo
te mihi in fide. Nam fides à parte Sponsæ est con-
sensus in hoc novum conjugium testificatio. Verum
quia fides est ex auditu, & auditus per verbum Dei
fit ut ministri verbi habeantur pronubi & nuptiarum
Conciliatores. Ideo Paulus de se ait, scribens Corinthijs
2. Cor. ii. 2. Despondi vos uni marito Christo.

XLVI. 5. Addit Propheta: Et cognosces Je-
C 3 hovam.

hovam. *Quibus verbis requirit firmam Dei notitiam; Et cum notitia fidem, quae sine fructu nunquam existit.*

XLVII. Præterea ad explicandum hoc Mysterium, hæc tria consideranda sunt, ut inquit Baldinus in Commentario in Epist. ad Eph. c. 5. quæ in vulgari conjugio fieri solent: 1. Copula, 2. Communio bonorum & malorum. 3. Generatio sibolis.

XLVIII. Primum in conjugio naturali duo sunt una caro per copulam carnalem ex ordinatione Dei: Sic & hic Christus & fideles unum sunt per fidem: *Nam qui adhærent ipsi, unus sunt cum ipso Spiritus*, 1. Cor. 6, 17. Et hoc sensu vocamus caro de carne ejus, & os de ossibus ejus v. 30. non tam propterea, quod ipse carnis & sanguinis particeps factus est, sicut pueri (ita enim & impij essent caro de carne ejus) quam quod nos sanguine suo abluit in Baptismo, carne sua pascit in coena, adeoq; Spiritu suo vivificat, sibiq; admirabili modo Conformes reddit.

XLIX. Deinde non solum honorum suorum nos participes facit; quorum quædam in thesi 44. recitavimus. Sed etiam vicissim ipse passionum nostrarum consors fit, ita, ut qui persecutur Ecclesiam, ipsum Christum persecuti dicatur Act. 9. Quemadmodum & persecutio-nes Christianorum ipsius Christi passiones appellantur. Colloff. 1, 24.

L. Denique nec sibi deest spirituali conjugio,
quam per Evangelium gignunt ministri Christi 1.
Cor.4.v.15. Ideo de Mellia prædictum fuit, si posuerit
pro peccato animam suam, videbit semen longævum Esa.63.10.

LI. His nimirum in rebus consistit magnum illud Mysterium Spiritualis Conjugij: Ex quo dignitas conjugij naturalis (Quod est unius Maris & unius foeminæ legitima & indissolubilis conjunctio, ad omnis vitæ consortium & propagationem generis humani divinitus instituta) appareat. Nunquam enim Christus cum eo rem tantam & tot mysterijs plenari contulisset, si tam prophana res esset legitima viri & uxoris conjunctio in matrimonio. Nos potius hoc ipso nomine Sanctum & venerabile putamus conjugium, quia Christus ipse in eō tanquam illustri in exemplo ardenter suum erga Ecclesiastam amorem præfigurare voluit, non facturus si tanta fæditatis illud esse judicasset, ut Ecclesiasticae personæ sine scelere in eo vivere non possint, quemadmodum in Papatu fingitur.

*Literis moribusq; exornatissimo; Nec non hu-
manissimo juveni-viro,*

Dn. GUDMUNDO I. ROTHOVIO,
Aboënsis Scholæ Collegæ industrio; amico &
conterraneo meo per dilecto sic festinan-
ter applausi.

Fœdere non ullum majus, non Sanctius ullum,
Non durabilius, quod tractas, conubiali.

Cujus & intimius noti, pia deinde Cupido

Incesset: Cœptum precor hoc & utrumq; secundum!

L.M:q; at stante pede

M I C H A E L O. W E X I O N.

P. Prof. Aboëns.

Præstantissimo ac Humanissimo,
Dn. GUDMUNDO ROTHOVIO,

de Conjugio doctè disputanti;

COnjugium cœlebs defendis acumine mentis,
Et voce docta disputas,

R O T H O V I , collega Scholæ dexterime; quod te
Dignum est, facis: Sic pergit.

Conjuge pro quo te merito donabit amicā,
Custos & authoř Conjugum.

Honoris ergo faciebat

S A M U E L G. Hartmann
Sch. Ab. Rector.

•S(O)S•

